

Ehdotus	A 2034/UVN
Tekijä	Sosiaalidemokraattinen ryhmä
Käsittelijä	Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

A 2034/UVN Jäsenehdotus koordinoituista pohjoismaisista toimista lasten ja nuorten mielenterveyden hyväksi – keskiössä koulu ja suojele digitaalisissa ympäristöissä

Sosiaalidemokraattinen ryhmä ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että käynnistetään yhteispohjoismainen työ lasten ja nuorten mielenterveyttä koskevan tiedon keräämiseksi, vertailemiseksi ja kehittämiseksi edelleen keskittyen erityisesti kouluissa tarjottaviin ennalta ehkäiseviin toimiin ja neuropsykiatrisia erityisvaikeuksia kokevien lasten ja nuorten tukemiseen.

että seurataan ja arvioidaan Pohjoismaiden neuvoston aikaisemmin tekemiä aloitteita ja päätöksiä, jotka koskevat nuorten mielenterveysongelmia mukaan lukien tavoitetta lasten ja nuorten itsemurhien nollatoleranssista.

että vahvistetaan digitaalisten alustojen sääntelyä koskevaa pohjoismaista yhteistyötä, jossa otetaan huomioon iänvarmennus ja algoritmeja koskeva vastuu, joiden tarkoituksena on suojella alaikäisiä haitalliselta sisällöltä, joka saattaa edistää mielen-terveysongelmia.

että sovelletaan yhteispohjoismaisia toimia, joilla rajoitetaan lasten ja nuorten pääsyä pornografista sisältöä sisältäville verkkosivustoille vaatimalla tehokasta iänvarmentamista, valvomalla verkkoalustayrityksiä ja sovittamalla käynnissä olevaa eurooppalaista sääntelytyötä yhteen.

Taustaa

Lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovat yksi aikamme suurimmista kansanterveyttä uhkaavista haasteista Pohjolassa. Koululla on ratkaiseva merkitys ennalta ehkäisevässä työssä, mutta monet oppilaat tuntevat itsensä tällä hetkellä hyvin stressaantuneiksi ja monet kokevat, etteivät he saa tarpeeksi tukea. Tytöt kertovat useammin mielenterveysongelmista, kuten stressistä, ahdistuksesta ja alakuloisuudesta, kun taas pojilla käytöshäiriöt näkyvät ulospäinsuuntautuneena oireiluna ja häiriökäyttäytyminen saattaa vaikuttaa koulumenestykseen.

Neuropsykiatrisia erityisvaikeuksia kokevat lapset ja nuoret ovat yliedustettuina niiden keskuudessa, jotka eivät tavoita koulutuksen tavoitteita ja joille myöhemmin kehittyy mielenterveysongelmia. Jos koulussa ei onnistuta sovittamaan opetusta ja tukitoimia, oppilaille saattaa tulla runsaasti koulupoissaoloja ja he saattavat eristäytyä sosiaalisesti. Tutkimuksissa on osoitettu selvästi runsaiden poissaolojen, heikon koulumenestyksen ja myöhemmin elämässä muodostuvien mielenterveysongelmien välinen yhteys.

Nykyään on tutkittuja menetelmiä kouluterveyden vahvistamiseksi ja neuropsykiatrisia erityisvaikeuksia kokevien oppilaiden tukemiseksi, mutta näitä menetelmiä ei sovelleta järjestelmällisesti Pohjolassa. Yhteispohjoismaisen tietotyön avulla voidaan levittää hyviä esimerkkejä, vähentää organisoinnista aiheutuvia eroja ja syventää kouluviranomaisten, tutkijoiden ja käytännön työtä tekevien välistä yhteisvaikutusta. Samaan aikaan digitalisaatio on muuttanut lasten ja nuorten arkea perustavanlaatuisesti. Sosiaalinen media ja digitaaliset alustat vaikuttavat omakuvaan, ihmissuhteisiin ja hyvinvointiin. Algoritmit voivat vahvistaa vertailua, luoda riippuvuusmalleja ja altistaa nuoret näkemään ja kokemaan sisältöä, joka edistää mielenterveysongelmien muodostumista. Erityisen vakavan ongelman muodostaa varhainen ja laaja-alainen pornografiselle aineistolle altistuminen, joka voi vaikuttaa nuorten mielenterveyteen sekä käsitykseen ihmissuhteista, seksuaalisuudesta ja suostumuksesta. Tässä yhteydessä pyydämme erityisesti huomioimaan valiokunnan aiemmin tekemän jäsenehdotuksen, joka koski lasten ja nuorten ulottuvilla olevan pornon saatavuuden rajoittamista <https://www.norden.org/fi/case/jasenehdotus-lasten-ja-nuorten-ulottuvilla-olevan-pornon-saatavuuden-rajoittamisesta>.

Näihin haasteisiin vastaamiseksi tarvitaan yhteisen vastuun ottamista Pohjolassa. Yksittäisillä mailla on rajalliset mahdollisuudet esittää vaatimuksia globaaleille verkkoalustayrityksille, mutta yhdessä Pohjoismaat voivat saada aikaan voimakkaan äänen selkeämmän sääntelyn ja tehokkaan iänvarmennuksen puolesta sekä lapsen oikeuksia koskevan näkemyksen huomioimiseksi verkkoympäristössä. Työtä on tehtävä ottaen huomioon EU:n sääntely, mutta työn on myös perustuttava tasa-arvoa, turvallisuutta ja lapsen oikeuksia koskeviin pohjoismaisiin arvoihin.

Pohjoismaiden neuvosto on aiemmin päättänyt, että itsemurhatilastot on saatava voimakkaaseen laskusuuntaan ja ettei yhdenkään lapsen tai nuoren tule päätyä päättämään elämäänsä oman käden kautta. Nämä tavoitteet ohjaavat edelleen toimintaa. Mielenterveys on koulutuksen, osallisuuden ja tulevaisuudenuskon ja näin ollen myös pohjoismaisen yhteiskuntamallin perusedellytys.

Panostamalla lasten ja nuorten mielenterveyteen otamme vastuun Pohjolan tulevaisuudesta. Lisäämällä yhteensovittamista, yhteistä tiedon kehittämistä ja digitaalisten

ympäristöjen vahvempaa suojelua Pohjola voi edelleen olla hyvinvoinnin, tasa-arvon ja inhimillisen turvallisuuden edelläkävijä.

Lue lisää:

<https://www.gu.se/nyheter/rapport-om-unga-mans-psykiska-ohalsa-i-norden>

https://www.norden.org/sites/default/files/2023-12/Rek%2015_2023_FL.PDF

<https://www.regeringen.se/contentassets/f805a24c466e49a79736400bbc92f0ed/forslag-till-gemensamt-uttalande-om-skarmtidens-paverkan-for-barn-och-ungas-halsa-och-valma-ende.pdf>

<https://nordicwelfare.org/nyheter/nordiskt-samarbete-for-en-trygg-digital-uppvaxt/2022-Norden-har-brug-for-en-styrket-psykiatri-for-born-og-unge-|UNR>

Roskildessa 23. helmikuuta 2026

Bente Estil (A)

Dagbjört Hákonardóttir (Sf)

Eva Lindh (S)

Guðmundur Ari Sigurjónsson (Sf)

Gunilla Carlsson (S)

Henrik Møller (S)

Jani Kokko (sd.)

Johan Andersson (S)

Kari Baadstrand Sandnes (A)

Karin Gaardsted (S)

Kim Aas (S)

Kim Berg (sd.)

Kristine Løfshus Solli (A)

Lars Mejern Larsson (S)

Mats Wiking (S)

Nina Fellman (ÅSD)

Per Husted (S)

Ronny Aukrust (A)

Tom Einar Karlsen (S)

Truls Vasvik (A)

Åsa Karlsson (S)